

Stanowisko Zarządu Związku Miast Polskich
w sprawie zmiany przepisów **Karty Nauczyciela**

Zarząd Związku Miast Polskich domaga się wykreślenia przepisów art. 30a do 30b Karty Nauczyciela w obowiązującym brzmieniu (będącym wynikiem zawieranego w pośpiechu kompromisu między rządem a związkami zawodowymi), ponieważ:

- **Ograniczają samodzielność gmin**, narzucając, ile gmina ma wydać na wynagrodzenia nauczycieli, bez względu na rozmaitość uwarunkowań mogących wpływać na ich wysokość.
- Nierówno traktują organy prowadzące szkoły publiczne i nauczycieli zatrudnionych w szkołach publicznych prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego i organy administracji rządowej. Nauczyciele zatrudnieni w szkołach prowadzonych przez organy administracji rządowej nie mają prawa do dodatku uzupełniającego, a organy administracji rządowej prowadzące szkoły nie muszą prowadzić analiz, do których zobowiązane są jednostki samorządu terytorialnego, a także wypłacać dodatku uzupełniającego.
- Wprowadzają mechanizm sprzeczny z zasadami prawa pracy, w postaci dodatku uzupełniającego, który staje się elementem wynagrodzenia niezwiązanym z indywidualnym stosunkiem pracy, a z przynależnością do określonej grupy zawodowej. Dodatek uzupełniający jest **wynagrodzeniem nie mającym związku z ilością i jakością pracy** konkretnego nauczyciela.
- Mogą spowodować **pogorszenie polityki kadrowej** dyrektorów szkół i wpłynąć na obniżenie jakości pracy szkół. Organy prowadzące mogą zniechęcać do zatrudniania nauczycieli w niepełnym wymiarze czasu pracy, bo to powoduje obniżenie „średnich”. Spowoduje to, szczególnie w szkołach podstawowych „jednościowych” (pojedynczy oddział na poziomie każdej klasy) oraz małych gimnazjach, rezygnację z nauczycieli specjalistów, gwarantujących najlepsze efekty nauczania.
- Mogą spowodować ograniczanie jednostek samorządu terytorialnego w kreowaniu **polityki zatrudnienia absolwentów uczelni pedagogicznych**. Jednostki te będą zainteresowane blokowaniem przyjęć absolwentów po to, by zwiększać liczbę godzin ponadwymiarowych (wyraźny wpływ na „średnie”).
- **Zaprzeczają istocie racjonalnej organizacji**. Nie powinno być zadaniem jednostki samorządu terytorialnego wydanie określonej kwoty pieniędzy przy realizacji zadań oświatowych. Mieszają rolę jednostki samorządu terytorialnego jako stanowiącej prawo miejscowe w zakresie wynagradzania nauczycieli z rolą pracodawcy.
- **Kłócą się z poczuciem sprawiedliwości**. W gminie A nauczyciele zarabiają 100% średniej ustawowej, realizując średnio 4 godziny ponadwymiarowe, w gminie B nauczyciele realizują średnio 1 godzinę ponadwymiarową i również otrzymają 100 % średniej.
- **Narażają organy gmin na wadliwe wykonanie ustawy**. Nie wprowadzono delegacji ustawowej dla Ministra Edukacji Narodowej do wydania rozporządzenia określającego sposób przeprowadzania analizy, o której mowa w art. 30a ust. 1 KN. Konieczność określenia jednolitego sposobu liczenia średniorocznej struktury zatrudnienia nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego, zasad podziału jednorazowego dodatku uzupełniającego, formy sprawozdań, dostrzegają przecież i MEN i Krajowa Rada RIO, czego dowodem jest opublikowanie komunikatu MEN w sprawie sposobu wykonania przepisów art.30a i 30b ustawy Karty Nauczyciela oraz wypracowanie wspólnie z RIO propozycji formularza sprawozdania z wykonania art.30a ustawy, do ewentualnego wykorzystania przez jednostki samorządu terytorialnego. Urzędowa interpretacja przepisów prawa nie mieści się jednak w katalogu źródeł prawa powszechnie obowiązującego zawartym w art. 87 Konstytucji. RIO, jako organy kontroli, nie powinny posługiwać się prawem **powielaczowym**.

Zarząd Związku podkreśla, że stanowisko powyższe nie stanowi sprzeciwu wobec godziwych wynagrodzeń nauczycieli, lecz wobec bylejakości stanowionego prawa.

Uzupełnienie

Konieczność wypłacania dodatku uzupełniającego, w sposób **niesprawiedliwy uśredniającego** wynagrodzenia nauczycieli, wynika ze zmiany ustawy Karta Nauczyciela, przyjętej przez Sejm RP 21 listopada 2008 r, obowiązującej od 22 stycznia 2009 roku. W dodatku **uniemożliwia samorządom i prowadzonym przez nie szkołom publicznym realizację zasady godziwej płacy za pracę**. Zasada ta oznacza, że pracownik w drodze umowy z pracodawcą ustala warunki wynagradzania go za jego pracę. Utrwalona wykładnia przepisów prawa pracy upoważnia do sformułowania tej zasady w następujący sposób: **„Wynagrodzenie za pracę powinno być tak ustalone, aby odpowiadało w szczególności rodzajowi wykonywanej pracy i kwalifikacjom wymagany przy jej wykonywaniu, a także uwzględniało ilość i jakość świadczonej pracy”**. Uchwalenie przez Sejm art. 30a i 30b w Karcie Nauczyciela wprowadza „urawniówkę” do średniej, stojącą w sprzeczności z tak interpretowaną podstawową zasadą prawa pracy.

Wejście w życie przepisów art.30a i 30b stanowi przykład **naruszenia zasady pewności prawa**. Nowe artykuły w KN weszły w życie w połowie roku szkolnego (regulacje płacowe są przyjmowane w cyklu lat szkolnych), a także w trakcie roku budżetowego (projekty budżetów organy wykonawcze przedkładają radom do 15 listopada, a rady uchwalają budżety w zasadzie do końca roku poprzedzającego rok budżetowy). Oczywiście środki na tak skonstruowane *uśrednienie* pensji nauczycieli nie były zaplanowane w budżetach JST.

Zwracamy także uwagę, że przy obecnej konstrukcji przepisów prawnych polski nauczyciel w szkole samorządowej ma w istocie trzech pracodawców: szkołę, której dyrektor podpisuje z konkretnym nauczycielem umowę o pracę, JST, która ustala regulamin wynagrodzenia oraz Sejm RP, który wprowadził „wyrównywanie do średniej” określonej w ustawie, ale do wykonania tej operacji zobowiązał w bliżej nieokreślony sposób jednostki samorządu terytorialnego. Jeśli tak ma wyglądać realizacja **zadania własnego** przez samorządy, to może czas najwyższy, by wypłacanie wynagrodzeń nauczycieli stało się – jak w niektórych innych krajach UE – zadaniem administracji rządowej.

Przyjęte rozwiązanie jest w dodatku **sprzeczne z zasadą adekwatności środków do zadań**, określoną w art. 167 Konstytucji RP. Narzucając nowe obowiązki w sposób opisany w art.30a i 30b Karty, nie zapewniono w subwencji „oświatowej” wystarczających środków na ich realizację.

Związek Miast Polskich wesprze wystąpienia swoich miast członkowskich przeciwko tym przepisom, które są ewidentnie niezgodne z zasadami konstytucyjnymi.

Częstochowa, 23 października 2009 r.

Za Zarząd
(-) *Ryszard Grobelny*
PREZES ZWIĄZKU